

Daniela CEREDDEEV

MOARA DE GÂNDURI

prozo-poeme și
primerite-n evanghelii morfeme

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte
CALINIC
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăușilor

Editura Crimca
SUCEAVA, 2022

Cuprins

Când scrii cum trăiești	5
Cuvintele – ornic nedomolit ce măsoară-n lung și-n lat pământul	9
O zi în care n-am mai fost! Gânduri de buzunar	71
Pravila gândului, la vremea otpustului	87
Copii la altar. Și flori de arhanghel	139
Jurnal de primă lună de război	165

Cuvintele – ornic nedomolit ce măsoară-n lung și-n lat pământul

Sunt cuvinte pe care doar le trăiești, nu le rostești, pentru că, dacă le-ai rosti, le-ar recunoaște Cerul și le-ar striga să vină înapoi. Și s-ar rătăci. Doar cuvintele, nebotezate de fapte, nu mai știu calea de-ntors către Înalt. Și-atunci taci. Cum taci o întâlnire cu Hristos în cel pe care l-a trimis către tine. Dar ai ajuns prea târziu acolo unde erai așteptat. Și tăcerea se preface-n rugăciune. Iar ruga aceea știe bine calea înspre tine de-ntors...

Să te-așezi cu fruntea cuminte în Mâna ce-ți știe vindecarea. Și să le taci pe toate, pentru că știi că privește Cerul țință-n inima ta, ca și cum ar privi-ntr-o fântână. Să taci cuvintele și să simți că ți-e inima ghem și că, de atâta tăcere și tulburare, ți-e spaimă să n-o scapi pe jos și să se deșire. Că firu-acela va trebui să fie urzeală pentru în-alt-om-altă-bucurie.

Mă întâlnesc cu mine taman atunci când m-aștept mai puțin. Mă întâlnesc într-o mână zgribulită, ce-mi caută mângâierea, și mă-ntâlnesc și-ntr-un ochi așchiat de-ntuneric și nu botezat de senin. Și cum mă recunosc? Străbat adeseori ulițele pustii și colbăite din palmele care-au trudit și ele cândva, smerit și supus, dar cum s-au priceput ele mai bine, la (pre)facerea lumii și la izvodirea de bine. Știu umbra ochilor ce și i-au pus doar pe îngerii de strajă la căpătâi și care zi și noapte-așteaptă.

Mă întâlnesc cu mine, spuneam, și m-aplec bine să-L pot vedea întreg pe Iisus când privește în mine. Să vadă de mi-am împlinit rostuirea. De n-am zădărnicit cumva vreun talant, dintre cei azurii, pe care mi i-a-ncredințat. Nu! Nu, când a plecat. Când AM plecat, ca un copil ce se grăbește să crească și, până să clipească o geană – de-ntărit și de pe dinăuntru zidit –, a și zburat.

Aș vrea să-I pot lăsa peste tot în cale mulțumescul, ca risipirea de miride pe discul aurit, să I s-așeze supus sub tălpile goale, atunci când îmi pășește prin suflet, tăcut și smerit. A-nghesuit sub bietul meu acoperiș ulcele și uluci, prin care cotrobăie mici arhangheli, ascunși în nori ca-n vălătuci. Lut alb și noduros ce-și caută lecuirea. Și cântă, ca odinioară psalmistul: „ascuns-am cuvintele Tale în inima mea” (*Psalmi* 118, 11).

Și i-aș mai spune și-așa: „Stai lângă mine, încă netocmitul, proptește-Ți umărul la neputința mea!”.

* * *

Cred că Dumnezeu l-a trimis pe om în lume ca să fie frumos. Și să facă-n lume Frumos. Să-și strălucească sufletul. Acela cred că e chemat să fie botezat în Frumos. Și-apoi, va deveni și chipul luminos. Să fi înțeles eu pe dos?

Că l-a plămădit cu blândețe și cuvinte ce hrănesc, și nu dintre cele ce-nlăcrimează și lovesc. Pentru că, nu-i așa?, sufletul se hrănește cu cuvinte, așa cum se hrănește cerul cu nori sau pământul cu ploaie. Parcă-I și văd degetele frământând în curata plămadă. Cuvinte ce sabia-ndoaie?

Și i-a mai strecurat Bunul, în toate sertarele inimii, pulberea vindecătoare a îngăduinței și-a iertării și-a (ne) uitării, să nu rățăcească, de-ar vrea, cărarea de-ntors către Casă. Să-l poată privi pe cel de lângă el în ochi, ca și cum ar privi în ochii Creatorului său. Te văd aieva, copil de Dumnezeu!

Mă cheamă adesea pe nume chiar Cerul. De unde știi? Glasu-i e blând, cuvintele-s ler, nimic nu mai cer. Și-i liniște în pașii lui ce străbat sufletul ca pe-o ogradă. Fără de garduri ogradă! Și curată. Să-ți meargă Fiu de Dumnezeu prin suflet, desculț!

Măsoare-ne Hristos timpul ce vine frumos!

* * *

De ce-aș citi?

(*năvală cuminte de gând de fiecare zi, nu doar de
Ziua Națională a Lecturii)

Să-mi regăsesc, iar și iar, bucuria din primii ani de viață și s-o re și s-o re și s-o re trăiesc, cu-nfiorarea cu care îți simți, uneori, mângâierea Bunului pe creștet. Primele cărți trimise în dar de către-un Moș-niciodată-văzut-și-mereu-plecat-îndepărtat, tănuite cu multe zile-naainte printr-un ungher (Chiar așa! De ce-or fi crezut mamele pe-atunci că-i bună tainiță pentru cărțile de dar un șifonier?). Și cărțile pe care le lăsa măicuța mea, care citește de ani buni într-un ungher de Cer, așa, „din întâmplare”, în calea mea, să-mi fie la-ndemână. Nu cuteza, draga de ea!, să nu-mi îngăduie libertatea de a alege ce-ăș vrea să citesc, dar știa că-n fiecare voi afla un nou prilej ca să cresc.

Cărți mari, scrise cu cuvinte mari, pentru că doar cărțile ne fac cu adevărat mari. Așa credea și ea. Și de aceea mi-erău cărțile alese cu mare-mare grijă. *Frații Karamazov*, *Forsyte Saga*, *Shogun*, *Roșu și negru*, integrala Balzac, *Hamlet*, *Regele Lear* și *Macbeth*, *Istoria literaturii române*, semnată de Călinescu, și o bibliotecă întregă de enciclopedii mi-au fost, an după an, univers.

Mi-am amintit chiar acum de-un geamantan ce s-a întors dintr-un concediu (petrecut la Băile Felix de-atunci!) ticsit. Cu cărți care, cu-adevărat, m-au fericit. *Pe cărări de munte*, *La Medeleni*, *Baltagul*, *Ion*, *Morometii*, *Mara*, *Neamul Șoimăreștilor*, *Frații Jderi*, *Enigma Otiliei*... și cine le mai poate ști? Ceea ce țin bine minte e că n-am știut cu care să-ncep mai curând și am citit, câteva zile, din fiecare rând cu rând.

De ce-aș citi?

Să mă-ntâlnesc, pe-o prispă luminoasă de gând, cu draga mea învățătoare. Strămutată și ea, mult prea curând, în-larma veselă a îngerilor, pe care parcă-i și văd – și nu cred să mă-nșel – înconjurând-o pe-acolo să le mai citească vreo poveste sau să le prefacă ideile de ne-nțeles în câte-un cântecel. Nu scăpa niciun prilej de a mă bucura cu-o carte învățătoarea mea-minunea mea. Și-mi și spunea mereu că i-ar plăcea să fac la fel când voi fi cu învățătoare. C-așa mă visa. Poate de-aceea și cred că, după Dumnezeu și după mame, învățătoarele sunt creatori de oameni.

De ce-aș citi?

Cum vor fi arătând bibliotecile Cerului, când știm că-i cu letrine de Bine filigranat scrisă Cartea Vieții? Uneori, mă gândesc că Bunul Însuși are sufletul locuit de-un Copil, căruia îi plac poveștile murmurate cu mâna pe leagănul nopții și Care suspină de fericire când pe aici, printre noi, s-a mai înscris într-o viață un semn de iubire.

De ce-aș citi?

S-ascult bătaia inimii crescând deodată cu mâna-n-drăgostită ce-mi oferea sau oferea o carte nouă la fiecare-mbrățișare. Și-apoi, când ne-am căsătorit, ne-am dumirit c-aveam colecții-ntregi de cărți în câte două exemplare.

De ce-aș citi?

Să fac din fiecare zi o nouă și repetată la nesfârșit sărbătoare. Să le pot fi copiilor din viața mea răspuns

sfios la orice întrebare. Sau măcar o încercare de răspuns, pentru că se poate și e omeneste să n-ai răspuns pentru toate. Să-ți întâlnești copiii dragi, și-atât de frumoși, și-atât de speciali, într-o carte! Cât mi-ar plăcea să le pot meni oamenilor să aibă de-o astfel de bucurie, măcar din timp în timp, parte!

De ce-aș citi? Ca să mă întâlnesc cu Mine-n Cartea Vieții scris și să mă pot iubi.

De ce citesc? Să știu pentru ce și să-l pot conjuga pe trăiesc.

* * *

Cred în învățarea de drag și-n învățarea cu bucurie.

Dragul de-a fi mereu și mereu Tu. Chemat și așteptat să facă din devenire desăvârșire. Tu, cel ce se face pe sine doxologie și murmură neconținut: „știu că m-ai plăsmuit asemenea Ție!”. Și bucuria de-a aduna – din și dintre toate – cuvânt cu cuvânt ziditor, sfat bun și povață, ascunse în oameni și în cărți și în trecerea aceasta, pe-aici, neînsemnată și numită viață.

Cred în învățarea care te transformă și care-i dă lumii – lumea aceea ce crede (dar nu-i ea!) că te-a ales și cu care împarți pământu-acesta neîncăput de strâmt – rost, și lumină, și formă.

Cred în învățarea presărată cu joacă și povești. Și mai cred că Dumnezeu Însuși are uneori suflet de prunc. Că-I plac și Lui poveștile. Cele legănate în șoaptă, în

amurg, cu capul pe pernă sau de pus la icoane, la ceasul în care buzele sunt năpădite de gânduri.

Cred în exercițiile de admirație dintre cei care (se) învață. Scrise direct pe suflet, cu condeiul înmuiat în încredere, și-n încurajare, și-n prețuirea strădaniei și-a mersului în picioare pe deasupra apelor, curajos și, deopotrivă, stingher.

Cred în oamenii care cred că întâlnesc Însăși Iubirea în ceilalți și-n fața căroră sufletul simte s-aplaude-n picioare.

* * *

Mâinile!

Mă fascinează mâinile și cred că ele vorbesc cele dintâi și cel mai bine despre un om. Cred în mâinile care mângâie și zidesc și nu mi-aș dezlipi din împletirea rugăciunii mâinile pentru cei ce știu să șteargă lacrima împlântată-n obraz și pentru mâinile ce știu să frământa pâine din grâul curat al iubirii de semeni.

Mâinile au și ele vârsta lor. Și spun povești doar cât le privești. Mai întâi, mâinile mici și mirosind delicat a pielea mamei, împrăștiind jucării sau răsfățându-se, în timp ce buzele mici, cireșii, rostesc „te iube’c” ca și cum ar vrea să învețe bine cuvintele-acestea pe de rost, cât să-i ajungă sufletului viața toată.

Vine apoi vremea mâinilor înmuiate în cerneala Cerului, ca să-mprumute de-acolo cutezanța și taina

ascunderii-n cuvânt și nevolnicia. Curând, mâinile acelea încep să deprindă când sfiala, când îndrăzneala, nedezipite de alaiul înfiorat al (ne)iubirii. Și-odată cu ele, mult prea curând pentru o viață de om, șirul dez-mărginirii pământești. Și-al pătimirii. Mâini care caută și mâini care găsesc. Mâini care ceartă și mâini care cerșesc. Mâini ce dărmă și mâini ce zidesc. Mâini care acuză și mâini ce izbăvesc. Mâini care îmbrățișează și mâini ce învinovățesc. Mâini ce și-au uitat menirea și chemarea dintâi: „precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi” (*Ioan 13, 15*).

Poate că undeva s-au rătăcit ordinea și mersul lumii. Poate că vremea mâinilor mici și încrezătoare că se pot agăța și de Cer ar fi trebuit să vină la sfârșit. Și-atunci n-ar mai fi fost unele mâini noduroase de propriile poticneli și scrisul lor tremurat de gândul sufletului mult prea-nghesuit și de neputință. Și n-ar mai fi pierdut din ochi îndemnul Cărții ce ne leagă, cu mâini nevăzute și ziditoare, de Cer: „Dar voi întăriți-vă și nu lăsați să vă slăbească mâinile, căci faptele voastre vor avea o răsplată” (*2 Paralipomena 15, 7*).

Mi-e dragă tare și are multă pâine în ea zicerea aceea culeasă din așezarea cuminte a bunilor în gânduri: Să ne vedem când ne-om vedea mâinile. Adică-n fiecare clipă, ceas de ceas, ani înșirați, dacă așa ne rânduiește Bunul.

Iar dacă ne vedem, ne și privim. Cu ochiul daurit de nejudicare stearpă și de nepăcat. Să ne privim mai cu grijă mâinile și ele să ne fie împletite-n rugăciunea iertării și nu încleștate-n orbirea-nrâncenării!

Sunt cuvinte și oameni, și ce dar celest că ne sunt!, care știu chemarea gândurilor acasă și-ntoarcerea sinelui cu fața spre sine, de-aproape. Atât de aproape, că le auzi gândurilor respirația și te-ncearcă neastâmpărul de a scotoci prin toate sertarele sufletului, să mai primenești pe-acolo câte ceva.

Un astfel de om mi-a amintit de câteva astfel de cuvinte. E „un gând alb” al lui Vasile Voiculescu. E și retorică în el, și invitație la reflecție și interogație: „Dacă ți-ai îngropa bulbul inimii în pământ, ce fel de flori ar răsări [...]?”.

Aș putea să vă invit la un astfel de „exercițiu de admirație”. De-această dată, dus-întors. Mai întâi, fiecare către și pentru sine. Apoi, pentru cei de la care ați deprins gândul acesta mare că sufletul poate să dea în floare. Și-mi pare a fi o astfel de pe-dinăuntru-închinare ca o adiere de Limonariu sau zvon sfios de cugetare, ca de odinioară Sinaxare.

Cred, și poate nu greșesc prea mult, că Bunul cânta atunci când i-a poruncit pământului să dea în floare. Și a zâmbit când pământul a avut o astfel de înfiorare. Și mai cred că florile nu au frământări sterile și nici amărăciuni ce-și poartă hainele zdrențuite în van și nici prea-trecătoare-nfumurări, cum sunt orgoliile ce se văd de departe. Că El a spus: „Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc” (*Matei 6, 28*). Și da! Sunt ne-ntrecuți în strălucire. O spun mai mereu:

când le oferim copiilor flori, îi învățăm să fie grădini. O fi la fel și cu copiii lui Dumnezeu cei mai mari?

Întreb și eu. Și pentru mine, și pentru fiecare. „Dacă ți-ai îngropa bulbul inimii în pământ, ce fel de flori ar răsări [...]”?

* * *

Dragi oameni mari, oameni buni,

Vă este, știu, cunoscută nerăbdarea cu care vă așteptați copiii acasă, după o absență mai îndelungată. Și cum e atunci? Mai aranjați un detaliu, mai pregătiți o surpriză, mai priviți cu îngrijorare acele ceasornicului și tachinați minutele să treacă mai curând. Și bucuria, și nerăbdarea, și entuziasmul, și dragul de ei se contopesc și se amestecă și nu se mai sfârșesc până în clipa îmbrățișării de „ce bine c-ai venit!”.

A mai trecut un an prin noi. E iar rândul școlilor să-și aștepte copiii să li se-ntoarcă „acasă”. Au trecut multe, multe și tumultuoase zile de când nu și i-au văzut și de când clasele n-au mai strălucit, ca altădată, de veselie și lumina lor. Și-i multă forfotă și tot pe-atâta nerăbdare pentru că mai e foarte puțin până la ziua cea mare.

Nu va fi timp și loc de-mbrățișări, dar fiecare copil merită să simtă c-a fost așteptat cu bucurie și cu drag în școala lui – „acasă”. Și nici cu zâmbetul nu vom putea fi mult prea generoși. Și-atunci ne rămân la îndemână gândul bun, și veselia, și puterea de a sădi încredere, ascunse în cuvinte. Iar părinții și profesorii știu bine astfel de cuvinte și trăiri măiestrite.